

Голуб Надія,
к. біол. н., доцент кафедри спеціальної освіти
Капустян Валерія,
студентка 604 групи факультету дошкільної та спеціальної освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРИРОДОЗНАВСТВА

В епоху реформування освіти, коли особистість стоїть на першому місці як у соціальному, так і в навчальному просторі, необхідно створити сприятливі умови для її реалізації. Передбачається, що освітній процес у школі повинен бути спрямований на досягнення такого рівня освіченості учнів, який був би достатнім для самостійного творчого вирішення світоглядних проблем теоретичного або прикладного характеру. Досягнення цієї мети пов'язується з організацією навчальної діяльності, що має дослідницьку спрямованість.

Теорія і практика навчання доводить, що основним чинником розвитку дітей є їх практична діяльність. У період шкільного дитинства інтенсивно розвивається інтелектуальна й емоційно-вольова сфера дитини, закладаються основи правильного ставлення до предметів і явищ навколишнього середовища. Значущий чинник впливу на дітей – систематична, цілеспрямована навчальна робота, у якій особливе місце займає процес ознайомлення із природним довкіллям.

У кожної дитини є певні здібності. Діти молодшого шкільного віку допитливі і мають бажання навчатися, крім того, вони прагнуть до творчості, пізнання та активної діяльності. Однак, щоб вони могли проявити свої здібності, потрібне вміле спрямування педагогів.

У педагогічній літературі «дослідним навчанням» вважається такий підхід до навчання, який побудований на основі природного прагнення дітей до самостійного вивчення навколишнього світу [1; 3; 5].

Основна мета дослідного навчання – формування здатності самостійно, творчо засвоювати і застосовувати нові способи діяльності в будь-якій сфері людської культури.

Основним завданням спеціальних закладів освіти є створення сприятливих умов для розумового, морального, естетичного і фізичного розвитку особистості; формування наукового світогляду; засвоєння учнями системи наукових знань про природу, суспільство, людину, її працю, прийомів самостійної діяльності [2].

Процес формування дослідницьких умінь в учнів висвітлювалася у наукових дослідженнях Т. Байбари, Н. Падуна, Г. Стецюка, Г. Черненка [1; 3; 4; 5].

Процес формування будь-якої особистісної якості неможливий без створення певних умов, що забезпечують його успішність. У педагогічному плані це виражається в створенні таких умов, які забезпечили б досягнення

здалегідь очікуваного результату. У зв'язку з цими умовами закріплення стійкого дослідницького інтересу в учнів є включення до змісту навчально-пізнавальної діяльності елементів дослідницької діяльності.

Дослідницька діяльність молодших школярів – це творча діяльність, спрямована на розуміння навколишнього світу, відкриття дітьми нових для них знань і способів діяльності. Вона забезпечує умови для розвитку їх ціннісного, інтелектуального і творчого потенціалу, є засобом їх активізації, формування інтересу до досліджуваного матеріалу, дозволяє формувати предметні і загальні уміння.

Включення молодших школярів у навчально-дослідну діяльність здійснюється через створення дослідницької ситуації за допомогою навчально-дослідних завдань і завдань та визнання цінності спільного досвіду.

Однією із важливих умов, що забезпечують становлення інтересу учнів до дослідної роботи, варто вважати створення при виконанні дослідницьких завдань ситуації успіху й волі вибору для кожного учня.

У дітей з мовленнєвими порушеннями спостерігаються певні особливості мовлення. Різні причини розладів розвитку зумовлюють неоднорідний характер труднощів у навчанні дітей. Найбільш стійкі та виражені порушення в емоційно-вольовій та в пізнавальній діяльності спостерігаються при затримці розумового розвитку. Переважно ці молодші школярі навчаються за програмою спеціальної загальноосвітньої школи та складають основний контингент спеціальних шкіл для дітей із особливими потребами.

На основі вивчення наукових праць можна виділити два основні напрями дослідницької діяльності молодших школярів: індивідуальну та колективну.

Дослідницьку діяльність потрібно формувати на основі застосування ефективних засобів навчання, технологічних процесів і диференційованих методів організації процесу навчання. Визнання закономірностей дослідницької діяльності потребує комплексного підходу до всіх чинників, що формують навчальний процес у спеціальній школі. Така необхідність спрацює за умови, якщо ставити за мету максимально підвищити результативність навчання в цілому.

Список використаних джерел

1. Байбара Т. Дослід у процесі навчання природознавства / Т. Байбара // Початкова школа. – 2000. – № 12. – С. 19–21.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2001. – №1. – С. 28–30.
3. Падун Н. О. Навчально-дослідницька діяльність як засіб формування дослідницьких умінь учнів / Н. О. Падун / Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя // Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 1. – С. 90-93.
4. Стецюк Г. П. Формування дослідницьких умінь у процесі навчальних екскурсій / Г. П. Стецюк // Початкова школа. – 2009. – № 10. – С. 15–19.
5. Черненко Г. М. Формування дослідницьких умінь у молодших школярів при вивченні природознавства / Г. М. Черненко // [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://enpuir.np>